

מה בדרך ירושלמי

לע"נ מרן רבי יעקב ישראל בן רבי
חיים פרץ קניבסקי זצוק"ל
הערות והנצחות ט"ל 0548449853 או מייל
MABADAF12@GMAIL.COM

גליון 196 פרשת ראה תשפ"ו

שינון הדרך ירושלמי בדרך קצרה

ירושלמי בימות ט-טו

הן אלמנה לכהן גדול וגרושה וחלוצה לכהן הדיוט כמו שכתוב וקדשתו כי את לחם אלוניך הוא מקריב, ויש שמחליפים שאיסור מצוה הן אלמנה לכהן גדול וגרושה וחלוצה לכהן הדיוט שנאמר בסוף ספר ויקרא אלה המצוות וכל שם מצוות הכהנים אחת הן, ואיסור קדושה הן עריות מדברי סופרים ואמר ר' יודה בן פזי שהתורה סמכה פרשת עריות לפרשת קדושים ללמד שכל הפורש מהעריות נקרא קדוש כמו שאמרה השונמית לבעלה על אלישע הנה נא ידעתי כי איש אלוקים קדוש הוא, ואמר ר' יונה שהיא אמרה שהוא קדוש וגיחזי תלמידו אנו קדוש, ואמר ר' אבין שאלישע לא הביט בה ורבנן אמרו שהוא לא ראה קרי מימיו, וכן אמרה אמתו של רב שמואל בר יצחק שמעולם לא ראתה דבר רע על בגדיו של האדון שלה.

נאמר ויגש גיחזי להדפה ופירש ר' יוסה בן חנינה שנתן ידו בהוד שביפיה בין דדיה. ר' חונה אומר שלמדו שניות מהפסוק כי את כל התועבות האל עשו אנשי הארץ ועריות הן קשות, ויש למטה מהן שהם שניות והן: אם אביו, אם אמו, אשת אבי אביו, אשת אבי אמו, אשת בן בנו, אשת בת בתו, אשת אחי אמו, אשת אחי אביו מאמו, וישנה ר' חנין שלכולן אין הפסק חוץ מאשת אביו מאמו ובר קפרא סבר שלכולן יש הפסק ממה שהוא מוסיף אם אביו אמו ואם אביו אביו,

דף יא רב אמר שלכלת בנו יש הפסק ואין הכרח שהוא חולק על הברייתא של ר' חנין אלא שכלת בנו נאסרה ע"י קידושין שאינה קרובה עצמו.

רב אמר שזרע היוצא ממנו אסור מדרבנן עד סוף הדורות, ואמר ר' יוסי בן ר' בון שאברהם אבינו אסור בכל נשי ישראל ושרה אסורה בכל אנשי ישראל, ואילו בכלת בנו או בתו סובר רב שיש להן הפסק שכל שנקבה אסורה מהתורה אסור חכמים באשת הזכר, אחות אביו נקבה אסורה ואסור באשת אחי אביו מהם, אחות אמו נקבה אסורה ואסור חכמים באשת אחי אמו, בת בנו נקבה אסורה וכן בתו זכר ואסור חכמים את אשתו, בת בתו נקבה אסורה בן בתו זכר אסור חכמים את אשתו, ור' יעקב מהדרום אמר לפני ר' יוסי שיש להוסיף עוד שתיים שאמו אסורה מהתורה ואם אמו שניה לה ואסור אם אביו מפני אם אמו, אשת בנו מהתורה אשת בן בנו שניה לה ואסור אשת בן בתו משום אשת בן בנו, ור' מתניא אומר שיש להוסיף עוד שתיים שאשת אביו אסורה מהתורה ואשת אבי אביו היא שניה לה ואשת אבי אמו אסורה מפני אשת אביו, אשת אחי אביו מאביו מהתורה ואשת אחי אביו מאמו היא שניה לה ואסור אשת אחי אמו מאמו מפני אשת אחי אביו מאמו, ור' חונה למד את כל השניות מהפסוק ערות אשה ובתה לא תגלה את בת בנה ואת בת בתה ונאמר ואיש אשר יקח את אשה ואת אמה זמה היא ולמדו זימה זימה בגזירה שוה כמו שלמטה אסור הלוש דורות עם אשתו כך למעלה אסור שלושה דורות וכמו שלמטה בלאו כך למעלה בלאו, וכמו שלמעלה אסור דרך נישואין כך למטה אסור דרך נישואין, וכמו שלמעלה ענשו בשריפה כך למטה ענשו בשריפה, וכמו שלמטה אסור בת זכר כבת נקבה כך למעלה עשו אם זכר כאם נקבה והיינו אם חמיו ואם חמותו וא"כ לא מסתבר שאם אביו לא תאסר כאם חמיו ואם אמו לא תאסר כאם חמותו, ואסור אם אשת אבי אביו מפני אם אביו ואסור אשת אביו אמו מפני אם אמו, ויש לאסור גם אשת בן בנו כבת בן אשתו ואשת בן בתו כבת בת אשתו, ור' חנין שאל לפני ר' יוסה שהברייתא חולקת על דברי רב שמואל אדם באשת חורגו ואסור בבת חורגו, א"כ רואים שיש זכר שלא אסור את אשתו.

ר' ריקן אמר שאשת חמיו אסורה מפני מראית עין שלא ידעו שאינה חמותו ואינו מהתורה שהרי דוד נשא את נצפה בת איה שהיא אשת שאול חמיו כמו שכתוב ואתנה לך את בית אדונך ואת נציף אדוניך בחיקך.

ר' ירמיה אמר בשם ר"א שאם שני חורגים גדלו בבית אחד אסורים להנשא מפני מראית עין, וכשבא מקרה כזה לפני ר' חנינה בן ר' אבהו אמר שהם יכולים להנשא במקום שלא מכירים אותם.

שינוי בכריתות שאם הזקן בא על בת בתו ונשאה בנו הבא עליה חייב גם משום אשת אביו, והיינו שאם אביו אביו בא על כלת בנו הוא עבר על דברי סופרים ור' יוסי אמר שר' אבהו שאל את ר' יוחנן שמוכח שלשניות אין הפסק אלא ר' יוחנן וכי שנינו שניות לשניה אלא כולן אסורות משום כלת בנו, ור' חזקיה אמר בשם ר' יונה שר' אבהו לא אמר כך אלא ר"א הוא ששאל את ר' יוחנן ששינוי שמונה שניות ולדבריו יש תשע וכולן אסורות משום כלת בנו.

הלכה משנה מי שיש לו אח אפילו פסול זוקק את אשת אחיו ליבום והוא אחיו לכל דבר חוץ מאחיו משפחה או נכרית. **הלכה** ו**משנה** וכן מי שיש לו בן מכל מקום הוא פוסט את אשת אביו מיבום וחייב על מכתו וקללתו והוא בנו לכל דבר חוץ מבנו משפחה ונכרית. **גמרא** ר' אבין שאל שבפסול נקרא בנו לכל דבר גם לענין פרייה ורביה וגזרו בו שניות, אם בן גוי בא על בת ישראל וילדה או בן ישראל בא על גויה וילדה ואח"כ התגיירה מי שנולד אח"כ הוא בכור לנחלה אך אינו בכור לכהן שאינו פטר רחם, ואם גוי בא על גויה וילדה ר' יוחנן סובר שיש יחס לגוים ור"ל סובר שאין יחס לגוים.

דף יב ויש להקשות שנאמר בעת ההיא שלח בראדך בלאדן בן בלאדן מלך בבל ספרים ומנחה אל חזקיהו א"כ יש יחס לגוים ויש לומר שבגלל שהוא כיבד את סבו לכן יחסוהו אחרי, ויש להקשות שנאמר וישלחם המלך אסא אל בן הדד בן טבריון בן חזיון מלאך אום היושב בדמשק לאמר ויש לומר שבא ליחס לומר שהוא קוצץ בן קוצץ כמו שכתוב המן בן חזקיהו ויכח איה בנו אלא שהוא צורר בן צורר כך בבן הדד הוא קוצץ בן קוצץ, ור' תנחומא אמר שר"ל משיב לר' יוחנן הרי נאמר ולציבא חמשה עשר בנים ועשרים עשר וכי יש יחס לעבדים אלא שנקראים בניו גם כשאנשים מתיחסים אחרי, ויש לומר שכתבו שמו בניו ללמד שבאלימות הם לא עבדו את מפיבושת.

בן שפחה לא מתיחס אחרי אביו כמו שכתוב האשה וילדיה תהיה לאדוניה, ונכרית למד ר' יוחנן בשם רשב"י שנאמר לא תתחתן בהם וכתוב כי יסיר את בנך מאחרי שרק בנך מישראל נקרא בנך ולא בנך מנכרית שאינו בנך אלא בנה.

דף ט לת"ק מאמר אינו גומר אלא רק אוסר את היבמה לאחים ור"ש מסופק אם מאמר קונה או לא, שנאמר **יבמה יבא עליה** דהיינו ביאה ומולקחה לו לאשה למדו מאמר א"כ מאמר גומר בה כמו ביאה, או שהפסוק אומר **יבמה יבא עליה** ובכך הוא לוקח אותה לאשה והמאמר אינו מועיל כלום, ור"א בן ערך סובר שמאמר קונה קנין גמור ביבמה שנאמר בפסוק **ולקחה לו לאשה** שזה כקידושי אשה שקונים קנין גמור כך מאמר קונה בה קנין גמור, ומאמר היינו שאומר לה הרי את מקודשת לי בכסף או בשוה כסף, ורבנן וגם ר"ש לא נחלקו במה ששינוי שעשה מאמר בראשונה השניה חולצת ולא מתיבמת שלרבנן שקנה ושייר בה הצד שקנה אוסר אותה ליבם ולר"ש שזה ספק אם קנה המאמר א"כ היא צרת אשת אח ואם לא קנה השניה מותרת ומספק חולצת ולא מתיבמת, והם נחלקו אם בא על השניה שלרבנן זה ביאת ערוה ולר"ש זה רק ספק.

יש להקשות במה ששנו שאם עשה מאמר ומת שניה חולצת הרי גם אם לא עשה הרי היא צרת אשת אח בזיקה, ור' חגי מביאר כמו שאמר ר' יעקב בר אבא בשם ר"א ששומרת יבם שמתה מותר באמה שהזיקה שהיתה בה בטלה וכן כשמת האח השני בטלה זיקתו ויכולה להתיבם לאח אחרי.

הלכה ב משנה אם היו שני אחים ומת אחד מהם והשני ייבם את אשת אחיו ואח"כ נולד להם אח הראשונה יוצאת משום אשת אח שלא היתה בעולמו והשניה משום צרתה, ואם עשה בה מאמר ומת השניה חולצת ולא מתיבמת ור"ש סובר שמיבם או חולץ לאינו שירצה. **גמרא** יש להקשות שאם ר"ש מסתפק אם מאמר קונה או לא א"כ איך יכול לייבם את בעלת המאמר, ועל הצד שלא קנה מאמר א"כ הוא יתחייב עליה משום אשת אחיו שלא היתה בעולמו, ואם יחלוץ לבעלת המאמר קשה שלפי הצד שקנה מאמר א"כ השניה זקוקה לו כיון שאינה צרתה וא"כ איך יתכן שיחלוץ למי שירצה אלא ודאי שר"ש חלק רק על הרישא שלא עשה מאמר אך בעשה מאמר ר"ש יודה שרק תחלוץ ולא תתיבם.

ר' יוחנן אומר שר"ש מודה במשנה הראשונה בנוולד ואח"כ יבם שיכול לייבם, ויש מי ששנה שר"ש חלק גם בראשונה והתחילוק בין הרישא לספיא שברישא הוא מצאה באיסור ובספיא הוא מצאה בתר שפלה לו מחמת אחיו השני.

ר' יוחנן מסתפק לפי הנ"ל שאם אשת אביו נישאה לאדם מהשוק לר"ש היא תהיה מותרת כיון שמצאה בתר ויש לומר שר"ש ידבר רק באחים מהאב, ור' יודן הסתפק בצרת אחות אמו שנישאה לאחד מהשוק נאמר שישא אותה כיון שמצאה בתר ור' אבין הסתפק לענין גרושה שנישאה לאחר ואח"כ היא נעשתה אלמנה אם נשאר בה שם גרושה לאסרה לכהן.

יש להסתפק לדברי האומר שר"ש חלק גם ברישא מה יסבור ר"ש בבעלת מאמר, ויש להוכיח ממה ששינוי שר"ש אומר ביאתה או חליצתה של אחת מהן פוטרת צרתה ואם חלץ לבעלת מאמר גם השניה צריכה חליצה, ואם נאמר שקנה המאמר היא נפטרה בחליצת חברתה ואם לא קנה המאמר והראשונה לא אשתו של השני א"כ כשמת השני הראשון לא זוקק אותה ליבום כיון שלא היה לו אח נוסף עמו, ואם חלץ לבעלת המאמר גם השניה צריכה חליצה שעל הצד שקנה המאמר לא שייך בה חליצה ויבום כלפי השני ואם קנה המאמר היא נפטרה בחליצת חברתה, ועוד נ"מ בין רבנן לר"ש באופן שחלץ לראשונה ובא על השניה שלרבנן זה ביאת ערוה ולר"ש זה לא ביאת ערוה ואם בא על הראשונה ובשניה לרבנן הראשונה זה ביאת ערוה והשניה צריכה גט וחליצה ולר"ש שתייהן צריכות גט הראשונה שמא קנה המאמר,

דף י והשניה צריכה גט שמא קנה היבום ועל הצד שקנה המאמר היא נפטרת בחליצת חברתה.

ר' זירא שאל בשם רב ששת במה ששינוי שר"ש אמר שבעשה מאמר שתייהן אסורות הרי אם קנה המאמר שתייהן מותרות ואם לא קנה מאמר אלא יש רק זיקה על הצד שקנה הזיקה שתייהן מותרות, ואם לא קנה הזיקה הראשונה אסורה משום אשת אח שלא היתה בעולמו והשניה מותרת, אך יתכן שר"ש הזיקה היא כמאמר לרבנן שהוא קונה ומשייר כך השניה קונה ומשירת, אך קשה שעל הצד שקנתה הזיקה א"כ השניה מותרת כיון שאינה צרת ערוה ואם לא קנתה הזיקה א"כ השניה אינה צרת ערוה, ושמי אמר שבעריות אי אפשר לומר ממה נפשך אלא כמו שאמר ר' אחא בשם ר' בון בר חייה שיבמה שלא נופלת כולה ליבום הצד שקונה בה נידון כערוה כיון שגם הוא זוקק ליבום ופוטרת צרתה.

הלכה ב משנה אמרו כלל יבימה שמי שהאיסור שבה הוא איסור ערוה לא חולצת לא מתיבמת ואם זון או איסור מצוה או איסור קדושה היא חולצת ולא מתיבמת ואחותה של אותה איסור מצוה או קדושה שהיא יבמתה או חולצת או מתיבמת. **גמרא** ר' זירא אמר שכשעדיין הייתי בכבל פירשתי את המשנה אחותה שהיא יבמתה בכל ארבע עשרה עריות של פרק ראשון מלבד בתו שאחותה גם מאיש אחר אסורה עליו משום בת אשתו, וכשבאתי לא"י שמעתי את מה ששנה ר' חיייה שמדובר בבנו מאנסושה שהיתה נשואה לאחיו מאביו והיתה לה אחות מאם מייא אחר שנישאה לאחיו השני ומת בלי בנים א"כ אסור בבנו ומותר באחותה, ועליה נאמר שאחותה שהיא יבמתה מתיבמת.

פשוט הדבר שאם חלץ ליבמה שהיא איסור מצוה או קדושה נפטרה צרתה בחליצתה, אך יש להסתפק בבא על היבמה הזו אם נפטרה צרתה, ואמר ר' יוסה שנחלקו בדבר שר"א סובר שלא נפטרה צרתה ור' יוחנן סובר שנפטרה צרתה, ור' שמי אמר שר"א הוא הסובר שנפטרה צרתה ומסתבר כמותו שבכל מקום ר"א נסמן לדברי ר' חיייה הגדול ור' חיייה שנה שאם היו איסור מצוה או איסור קדושה וחלץ או בא עליה נפטרה צרתה.

הלכה ד משנה איסור מצוה הן שניות מדברי סופרים ואיסור קדושה הן אלמנה לכהן גדול וגרושה וחלוצה לכהן הדיוט ומתנה לישאל ובת ישראל לממזר ולנתנין. **גמרא** איסור מצוה הן שניות שמצוה לשמוע דברי סופרים, ואיסור מצוה

יעקב איש כפר נבוריה הלך לצור ושאלוהו אם מותר למול בן נכרית בשבת והוא סבר להתיר להם מהפסוק ויתילדו על משפחותם לבית אבותם ור' חגי שמע ואמר שילקוהו שאל אותו מדוע אתה מלקיני אמר לו שכתוב ועתה נכרות ברית לאלוקינו אמר לו וכי אתה מלקה מפסוק מקבלה אמר לו שנאמר וכתורה יעשה אמר לו היכן באמת לא כתוב בתורה אמר לו שר' יוחנן אמר בשם רשב"י שלמדו מהפסוק לא תתחתן עם כתי סתיר את בנך מאחרי שרק בנך מישאל נקרא בנך ובנך מגויה אינו בנך אלא בנה, אמר לו א"כ חבטו חבטה שמגיע לי לקלוט את הממזל.

הלכה ז משנה אם אדם קידש אחת משתי אחיות ואינו יודע איזו היא יתן גט לשתייהן ואם מת והיה לו אח אחד הוא יחלוץ לשתייהן ואם היו לו שני אחים אחד יחלוץ ואם יכול לייבם ואם שניהם קדמו וכנסו לא מוציאים מידם שאחות זקוקתו אסורה וכן מדרבנן. **גמרא** יש להקשות שלקמן שנינו שאין חליצה אחר חליצה לאסרו בקרובות של החלוצה השניה וכאן שנינו שחולץ לשתייהן ויש לומר ששם מדובר בחליצה ודאית וכאן מדובר בספק מי מהן הזקוקה לו.

הלכה ח משנה אם שני בני אדם קדשו שני אחיות וכל אחד מהם אינו יודע את מי קידש משתייהן כל אחד מהם יתן שני גיטים ואם מתו ויש לכל אחד מהם אח שניהם יחלצו לשתייהן ואם לאחד יש אח אחד ולשני יש שני אחים האח האחד יחלוץ לשתייהן והאחים אחד יחלוץ ואחד ייבם ואם קדמו וכנסו לא מוציאים מידם. **גמרא** שנו בברייתא שביני ישראל בין כהנים בסדר הזה שאם כנסו לא יוציאו מידם.

שנינו במשנה אחד חולץ ואחד מייבם ודוקא כסדר זה אבל לא ייבם בתחילה שמא ימות אחיו ונמצא שהוא בא על אחות יבמתו.

ממה ששנינו שאם קדמו וכנסו לא מוציאים מידם דייק רב חסדא שאם בא על אחות חלוצתו לא פסלה מכהונה, וכן אמר ר' יוסי בן ר' בון שר' חייה שנה להדיא שהבא על אחות חלוצתו לא פסלה מכהונה.

במה ששנינו שכל אח חולץ לשתייהן יש להקשות שלקמן שנינו שאין חליצה אחר חליצה ויש לומר שדוקא בודאי זה לא נקרא חליצה אך בספק שניהם חייבים לחלוץ כדי שלא יפגע ביבמה לשוק.

במה ששנינו אחד חולץ ואחד מייבם יש להקשות שבכל המסכת שנינו שבמקום שלא אומרים לייבם לא אומרים לחלוץ ויש לומר שמדובר כאן בספק שאי אפשר להתירה לשוק באי חליצתו לשתייהן.

הלכה ט משנה אם לכל אחד מהנ"ל היו שני נשים אח של זה חולץ לאחת ואח של זה חולץ לשניה ואח של הראשון מייבם את חלוצתו של זה והאח של השני מייבם את חלוצתו של האח של האחר, ואם השנים קדמו וחלצו השניים לא ייבמו אלא אחד מהם יחלוץ ואחד ייבם ואם קדמו וכנסו לא מוציאים מידם. **גמרא** הדין של משנה זו נאמר ר' בישראלים ולא ככהנים שאינם יכולים לשאת חלוצה.

דף יג הלכה י משנה עיקר מצות יבום שהאח הגדול ייבם ואם קדם הקטן וייבם זכה, מי שנחשד על שפחה והיא השתחררה או שנחשד על נכרית והיא התגיירה לא יכנס אותן ואם כנס לא מוציאים מידו, אך מי שנחשד על אשת איש והוציאהו מבעלה גם אם כנס אותה יוציא אותה. **גמרא** עיקר המצוה בגדול לייבם שנאמר והיה הבכור אשר תלד ולא מדובר בגדול שעליו נאמר יקום על שם אחיו המת ואז היינו למידם שרק אם הוא בכור לאמא ואם כבר נולדו להם בנים ומתו ואח"כ מת אביהם האם לא תהיה זקוקה לייבום וא"כ התורה היתה צריכה לכתוב ובנים לא היו לו אלא ודאי שהבכור מדבר על המייבם שמצוה שהגדול ייבם.

שנינו במשנה שבנחשד על שפחה ונכרית אם כנס לא יוציא ואם קידש זה כמו שכנס אך אם התרו בו שלא יכנסו וכנס קונסים ומוציאים אותן מידו, ויש להסתפק אם גירש אם יכול להחזיר, ויש לומר שאין לאסור כדי לא להוציא לעז על בניה.

מה ששנינו שבנחשד על אשת איש אם כנס יוציא סובר רב שדוקא שנחשד בעדים ובקול בעלמא לא מוציאים, והקשה ר' יוסי שמעשה שדוקא ממנו מוציאים אך אם נשאה אחד והוציאה והוא כנס אותה לא מוציאים ואם החשד הוא בעדים הוא צריך להוציא גם ביצאה מאחר אלא מדובר שהחשד לא היה בעדים לכן ביצאה מאחר וכנסה הוא לא מוציאים ממנו.

הלכה יא משנה מי שהביא גט ממדינת הים ואמר בפני נחתם אינו יכול לשאת לא אשה ואם כנס אמר מת הרגתי או הרגנוהו נאמן אך לא ישא את אשתו ור' יהודה סובר שאם אמר הרגתי לא תינשא האשה כיון שהוא רשע אך אם אמר הרגנוהו תנשא האשה. **גמרא** שנינו בקידושין שאם אמר האב קדשתי את בתי ואיני יודע למי ובא אחד ואמר אני קדשתי נאמן, ואמר שמואל שהוא נאמן לתת גט אך לא לכנסה, ואסי סובר שהוא נאמן גם לכנסו וכן אמר רב חונה בשם רב שנאמן לכנסו וכן אמר ר' יוחנן שנאמן לכנסו ואין ללמוד משם לענין אחר כגון שאמר מכרתי אחת ממוציתי ואיני יודע למי מכרתיה ובא אחד ואמר אני קדשתי אינו נאמן וכן אמר קדשתי אחת ממוציתי ואיני יודע למי ובא אחד ואמר אני קדשתי אינו נאמן, ולכאורה יש להוכיח ממה ששנינו שהמביא גט ממדינת הים ואמר בפני נכתב ובפני נחתם לא ישא את האשה ומוכח שאדם שיש לו נגיעה אינו נאמן על הדבר, ויש לחלק שבמשנה מדובר שהיא כבר הוחזקה לאשת איש אך בקדשתי את בתי היא לא הוחזקה לאשת איש אלא בפני שנים והם יכולים לברר ומי שאמר אני קדשתי רק בירר שהוא היה המקדש ולא הוציאה מחזקה, ולכאורה יש להוכיח מהמשנה שם שלא כשמואל שאם היו שנים וכל אחד אמר אני קדשתי שניהם נותנים גט ואם רצו אחד נותן גט ואחד כונס ורואים שנאמן גם לכנסו יש לומר שהבבא הזו מדברת שהאב אמר לאחד משניהם קדשתי ואינו יודע מי הוא.

ר' זירא אמר בשם ר' יסא בשם ר' יוחנן שאם אחד מהם כנס קודם שהשני נתן גט לא מוציאים מידו והיינו כשכל אחד אמר אני קדשתי קודם שכנס אך אם אחד אמר אני קדשתי וכנס ואח"כ בא אחר ואמר אני קדשתי לא יוציא, וכן שנינו בברייתא שאם בא אחד ואמר אני קדשתי וכנס ובא אחר ואמר אני קדשתי אינו נאמן.

דף יד שנינו במשנה שבהרגתי או הרגנוהו נאמן להתייה, יש להקשות ששנינו שמי שחשוד על דבר אינו דן ואינו מעיד בדבר ואין יש לו נאמנות לומר שהרגו ויש לומר שמעתי את דבריו שאמנם היה נהרג אך לא הוא הרגו.

ר' יהודה סובר שבהרגנוהו נאמן שיש לומר שלא הוא הרג אלא הסיעה שלו הרגו, ושנו בברייתא שאמרו לר' יהודה שהיה מעשה שלסטם אחד נתפס בקסרין שבקפודקיא וכשיצא ליהרג אמר שיאמרו לאשתו של שמעון בן כהנא שהרגתי

ואתו בכניסה ללוד והחכמים קיימו את דבריו אמר להם ר' יהודה שאין ראה משם שהוא לא אמר הרגתי אלא הרגנוהו.

הלכה יב משנה חכם שאסר אשה שנדרה ובעלה גירש אותה אותו חכם לא ישא אותה, אך אם מיאנה או חלצה לפניו ישאנה כי הוא חלק מב"ד וכולן שהיו להם נשים ומתו יכולים להנשא להם וכן אם ינשאו לאחרים והתאלמנו או התגרשו יכולים להנשא להם וכולן מותרות לבניהם או לאחיהם. **גמרא** כחכם שאסר בנדר יאמרו שהוא התכוון מתחילה לאסור אותה כדי לשאתה, אך אם מיאנה או חלצה בפניו יכול לשאתה כי הוא בב"ד ושנים לא יחטאו בשביל אחד.

שנינו בב"מ שאם הפקיד פירות אצל חבירו גם אם הם אבודים לא יגע בהם ורשב"ג אומר שיכול למכור בפני ב"ד מפני השבת אבידה לבעלים ור' אבא בר יעקב אמר בשם ר' יוחנן שהלכה כרשב"ג, ואמר רב יהודה שר"ע ור' טרפון נחלקו מה יעשה בדמי המכירה, ושנו על כך שב"ד עצמם לא יקנו מאותם פירות, ואמר רב עקיבה שר' חייא בן ר' שבתי הקשה שכאן שנינו שמיאנה או חלצה בפניו יכול לשאתה ושם לא הרשו לב"ד לקנות מהפירות אמר ר' יוסי ששם חששו שהמקח יכול להתחלק לשלשתם אך כאן רק אחד יכול לישאנה ושנים לא יחטאו בשביל אחד.

שנינו שאם כולן נשאו לאחרים ומתו בעליהן או התגרשו יכולים להנשא לאותו עד שלא מצוי לחטוא לאחר זמן.

וכולן מותרות לבניהם או לאחיהן שלא מצוי שאדם יחטא בשביל בנו או אחיו.

פרק ארבעה אחין

הלכה א משנה ארבעה אחים ששנים מהם היו נשואים לשתי אחיות ואותם הנשואים לאחיות מתו האחים הנשואים יחלצו ולא ייבמו ואם קדמו וכנסו יוציאו, ור"א אומר שלב"ש יקיימו ולב"ה יוציאו. **גמרא** אם שנים מהאחים היו נשואים לשתי נכריות יכולים שאר האחים לייבם וכשהם אחיות זה גרוע יותר כיון ששתייהן נופלות ליבום וכל אחת מהן כאחות אשתו אך קשה א"כ לא יחלצו ור' מתניה אמר שר"ע זיקה אין איסור האחיות גמור, ומה ששנינו לקמן ששומרת יבם שאחיו קידש את אחותה אמרו בשם ר' יהודה בן בתירא שאומרים לו להמתין עד שאחיו יעשה מעשה ואם חלצו לה האחים או יבמו יכול לכנס את אשתו וכן אם מתה היבמה יכנסו ואם היבם מת יוציא את אשתו בגט ואת אשת אחיו בחליצה וכתוב שבמתה יבמתו מותר באשתו ואם מתה אשתו אסור ביבמתו כיון שכבר נאסרה עליו שעה אחת בזמן הנפילה ליבום, ואמר ר' יוחנן שזה דעת ר"א אך חכמים סוברים שאם מתה יבמתו מותר באשתו וכן אם מתה אשתו מותר ביבמתו שדבר שבא מחמת גורם כשבטל הגורם בטל האיסור, ור"א סבר שגם כשבטל הגורם האיסור נשאר במקומו, והקשה ר' יוסי בן ר' חנינה לדבריו חכמים שכאן שנינו שבמתו האחים יחלצו ולא יבמו ולחכמים יוכל לייבם אחר שאחיו חלק לאחותה שכבר אינה אחות זקוקתו אמר לו ר' יוחנן איני יודע טעמה של המדרש באחיות ור' אבא בר בשם ר' חייא בשם ר' יוחנן בנוסח אחר איני יודע טעם אחיות יבמות מהו, ור' הילא אמר בשם ר' יסא בשם ר' יוחנן שאינו דומה איסור אחיות יבמות שהיא אחות זקוקה לאחיות שאינן יבמות, ור' ירמיה אומר שניתן להעמיד את המשנה באופן שנפל הבית על שני האחים יחד וניתן לצמצם שהנפילה היתה ברגע אחד ושני האחים נאסרו יחד בשתייהן משום אחות זקוקה, והקשה ר' יוסי שאם המשנה מדברת שמתו ברגע אחד,

דף טו א"כ מדוע אמר ר' יוחנן איני יודע טעם אחיות מהו אלא ודאי שהוא סבר שמתו זה אחר זה ועל זה היה קשה לו מדוע כשמתה השניה שלא יהיה מותר בראשונה ואמנם אם מתה הראשונה או שחלק לה מוכן שאסור בשניה כיון שהיתה אסורה עליו בשעת נפילה ונאסרה לעולם, ורב יהודה אמר שהיה קשה לר' יוחנן בין שמתה הראשונה קודם ובין שהשניה מתה קודם שהזיקה לא תאסור שהרי ודאי אם היו שלושה אחים ששנים מהם מאב ולא מאם ושנים מאם ולא מאב ומת בנו של האב תחילה והשני לא הספיק לחלוץ וליבם עד שמת והיא ראויה לאחיו מאמו וכי יהיה אסור בה מטעם אשת אח מאמו, ואם נאמר שאסור מטעם זיקה א"כ היתה צריכה להאסר עליו משום אשת אחיו מאמו שהיתה זקוקה לשני, אלא ודאי שלא אוסרים מטעם זיקה.

יש להסתפק אם צרת אחות זקוקתו אסורה ביבום ואמר ר' הילא בשם ר' אבינא שיש ללמוד בק"י שאם אחות חלוצתו שאסור רק מדרבנן אסור בה את צרתה כשיש איסור אחיות ק"י שנאסור.

ר' בון בר חייא אמר בשם ר' אבינא במה ששנינו שאם חלצו הצרות נפטרו האחיות ואם חלצו האחיות לא נפטרו הצרות מה החילוק ונאמר שגם בחלצו האחיות נפטרו הצרות, ויש לבאר שהברייתא הזו היא כר' יוחנן בן נורי שאמר בואו לתקן שהצרות יחלצו ולא ייבמו אך יש לדחות שרק בקשו לתקן ולא הספיקו עד שנטרפה השעה, אלא הברייתא הזו היא כדעת ב"ש שמתירים את הצרות לאחים, ושאל ר' פינחס לפני ר' יוסי שאם זה כב"ש גם בחלצו האחיות נפטרו הצרות שהרי האחיות בנות יבום, ששנינו שר"א אמר שלב"ש יקיימו ולב"ה יוציאו, אך יש לומר שזה שני תנאים בדעת ב"ש שיש תנאים שסוברים שגם לב"ש אם כנסו יוציאו ור"א סובר בדעת ב"ש ששיקיימו, ולדעתו גם אם חלצו האחיות נפטרו הצרות.

שנו בברייתא שאבא שאל אמר שב"ה מקילים בענין שתי אחיות שנפלו יחד לשני אחים שיתייבמו והוא לא אמר לגנאי אלא לשבח שהם אמרו מה איסור יש כאן שאין זיקה כלל, ומצאו ששנו בשם ר"ש שאם קדמו וכנסו יקיימו ודוקא כשבעלו שניהם כאחד, ולבא שאל בדעת ב"ה יכולים לייבם לכתחילה ולר"ש רק בדיעבד, שאם כנס אחד ובעל אומרים לשני שיבעול ואם השני לא בעל הראשון לא יבעל בעילה שניה שמא ימות אחיו ונמצא שעדיין היא אחות זקוקתו, ושנו בברייתא אמר מת השני הראשון יוציא את אשתו בגט ואת אשת אחיו בחליצה, אך קשה שלקמן ר"ש פטר את אחות יבמתו שנפלה לפניו מחליצה ויבום שהזיקה ככנוסה וא"כ כשכנס יבמה מאח אחד ומת אחיו מדוע יוציא את היבמה הרי לא חלה עכשיו הזיקה של אחיו, ור' זירא מבאר שכיון שהיתה זקוקה תחילה לחליצה אינה מותרת לשוק בלי חליצה.

במה שפטר ר"ש באחות יבמתו שנפלה לפניו אם לראשונה היתה צרה וחלק לראשונה נפטרה הצרה אך אם בא עליה זה ביאת איסור ולא נפטרה צרתה בכך.